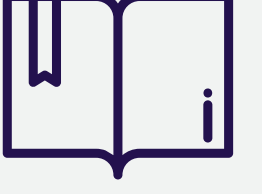

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA): SKA Uyumluluk Değerlendirmesinde Hedefler Kılavuzu

TOGÜ-Kampüs Sürdürülebilirlik Koordinatörlüğü

İçindekiler

01. Sürdürülebilirlik

01-1. Sürdürülebilirlik

01-2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

02 SKA ile İlgili Örnekler

02-1. UNDP - Vaka Çalışmaları (Ulusal)

02-2. UNDP - Vaka Çalışmaları (Global)

03. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)

01-1. SKA17 Ana ve Alt Hedefler

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI (SKA)

ÖNEMLİ NOTLAR:

ÜNİVERSİTEMİZ BÜNYESİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN AKADEMİK ÇALIŞMALAR, PROJELER, DERS İÇERİKLERİ VE ETKİNLİKLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARINA (SKA) GÖRE SINIFLANDIRILMASINDA BU KILAVUZDA YER ALAN SKA ANA VE ALT HEDEFLERE DİKKAT EDEREK İLGİLİ SKA MADDE VEYA MADDELERİ İŞARETLENMELİDİR.

HERHANGİ BİR SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMACI İLE İLİŞKİLİ OLMAYAN ÇALIŞMALARDA İSE HİÇ BİR SEÇENEK YAPILMAMALI, SEÇİM ALANI BOŞ BIRAKILMALIDIR.

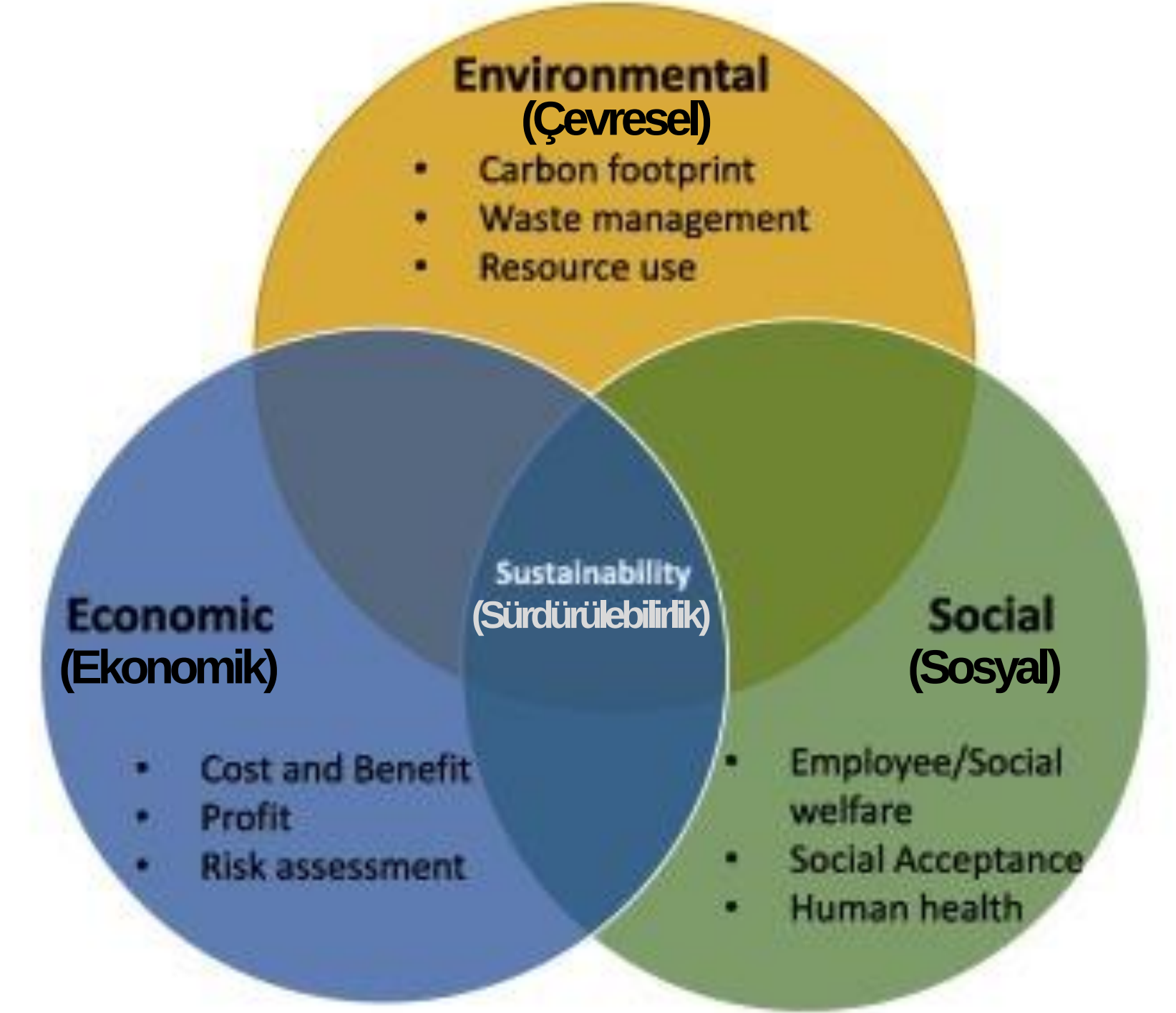
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sürdürülebilirlik: Gelecek nesillerin kullanım ihtiyacını tehlikeye atmadan mevcut kaynakların kullanılmasında geliştirilen uygulamalar

Sürdürülebilirliğin 3 temel unsuru:

- Çevresel veya Ekolojik
- Ekonomik
- Sosyal

Sürdürülebilir Kalkınma: Ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerinde, çevre ile etkileşim de düşünülerek, sürdürülebilirlik ilkelerini benimseyen bir kalkınma modeli uygulaması

Şekil 1. Sürdürülebilirlik ve Üç Temel Unsuru (Niloofar, P., vd., 2023)

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI (SKA)

Dünyada artan iklim değişikliği etkilerinden dolayı iklim değişikliği azaltımı ve uyumu için 2030 yılına kadar 17 SKA hedefine ulaşabilmek için çalışmalar yapılıyor.

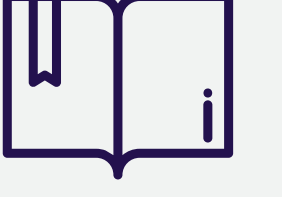
1987 - Bruntland Raporu'ndan günümüze kadar sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma hedefli çalışmalar:

- 1989, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC - Intergovernmental Panel on Climate Change) kuruluşu
- 1998, Kyoto Protokolü
- 2015, Paris Antlaşması; 2015, Dünya Liderlerinin 17 Küresel Amaç üzerinde uzlaşması
- 2019, Katowice iklim paketi ve 2024, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (UNFCCC COP 29 - 2024 UN Climate Change Conference)

Şekil 2. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)

SKA 1: YOKSULLUĞA SON

SKA 1 - "Yoksulluğun tüm biçimlerinin her yerde ortadan kaldırılması"

Aşırı yoksulluk: Günlük geçimin, 1,25 dolardan daha az bir parayla sağlanması (SKA 1.1)

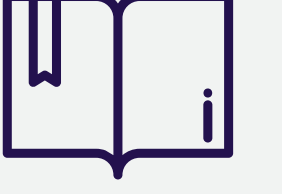
Sosyal sistemler ile ilgili kişiler için koruma önlemlerinin alınması (SKA 1.3)

Afet Riskini azaltmaya yönelik stratejiler geliştirilmesi (SKA 1.5)

Şekil 3. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 1 - Yoksulluğa Son ve Alt Hedefleri

SKA 2: AÇLIĞA SON

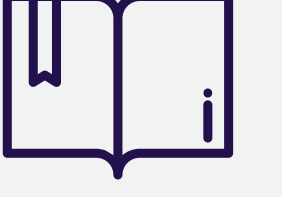
SKA 2 - "Açlığın sona erdirilmesi, gıda güvenliği ve daha iyi beslenme güvencesinin sağlanması;
sürdürülebilir tarımda desteklenmesi "

2030 yılına kadar iklim değişikliğine karşı dayanıklı tarım uygulamaları ve sürdürülebilir gıda üretimi (SKA 2.4)

Şekil 4. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2 - Açlığa Son ve Alt Hedefleri

SKA 3: SAĞLIKLI BİREYLER

SKA 3 - "Sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve her yaşta esenliğin desteklenmesi"

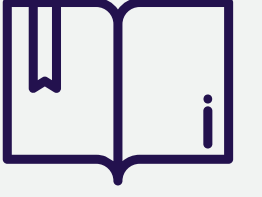
2030 yılına kadar her yerde anne ve yeni doğan ölüm oranlarının azaltılması (SKA 3.1 ve 3.2)

Trafik kazalarının yarıya indirilmesi (SKA 3.6)

Şekil 5. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 3 - Sağlıklı Bireyler ve Alt Hedefleri

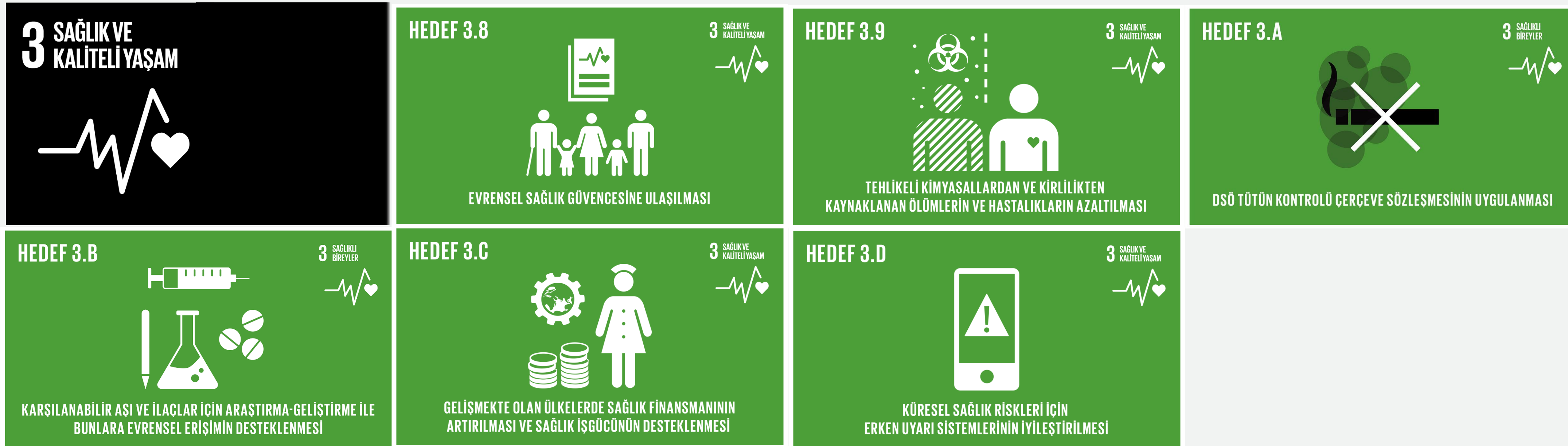
SKA 3: SAĞLIKLI BİREYLER

SKA 3 - "Sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve her yaşta esenliğin desteklenmesi"

"Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi"nin her ülkede gerekli şekilde uygulanması (SKA 3.A)

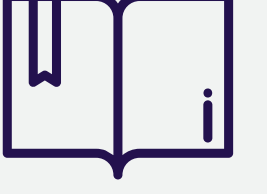
Herkes için ilaç erişimi ve herkesin uygun fiyatlı aşılarla ve temel ilaçlara erişebilmesi (SKA 3.B)

Şekil 6. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 3 - Sağlıklı Bireyler ve Alt Hedefleri

SKA 4: NİTELİKLİ EĞİTİM

SKA 4 - "Kapsayıcı ve eşitlikçi, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için yaşam boyu öğrenimin desteklenmesi"

Küresel vatandaşlık, cinsiyet eşitliği ve insan hakları konuları dahil olacak şekilde sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitimin sağlanması (SKA 4.7)

Şekil 7. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 4 - Nitelikli Eğitim ve Alt Hedefleri

SKA 5: TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

SKA 5 - "Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi"

Cinsiyete göre ayrımcılık yapılmaması ve eşitlik ilkesinin uygulanması (SKA 5.1)

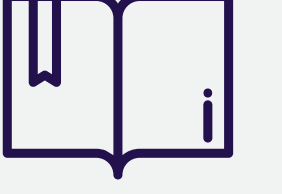
Eşit fırsatlar sağlanarak kadınların her düzeyde lider olabilmeleri (SKA 5.5)

Şekil 8. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 5 - Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Alt Hedefleri

SKA 6: TEMİZ SU VE SİHHİ KOŞULLAR

SKA 6 - "Herkes için suyun ve sıhhi koşulların erişilebilirliği ve sürdürülebilir yönetiminin güvence altına alınması"

2030 yılına kadar su kalitesinin artırılması için artılmamış atık suyun yarıya indirilmesi (SKA 6.3)

Uygun görülmesi durumunda sınır ötesi iş birliğine gidilmesi (SKA 6.5)

Şekil 9. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 6 - Temiz Su ve Sıhhi Koşullar ve Alt Hedefleri

SKA 7: ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

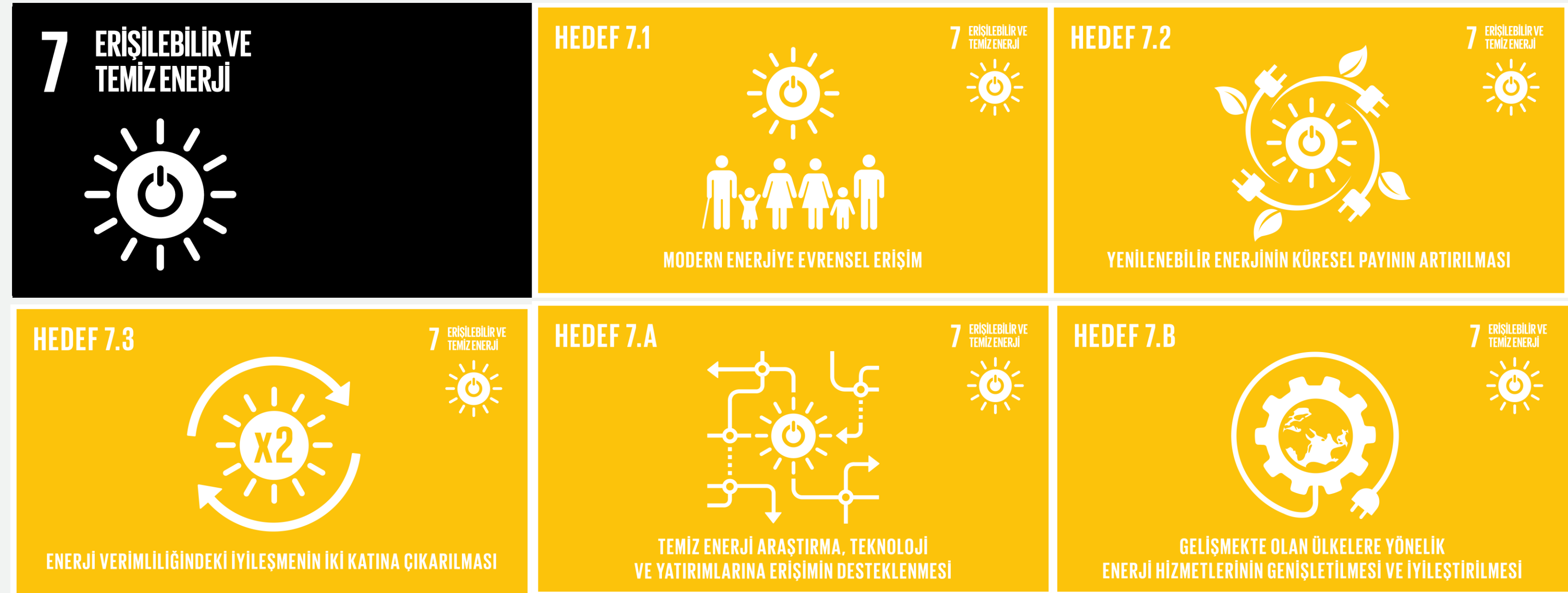

SKA 7 - "Herkesin uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişiminin güvence altına alınması"

2030 yılına kadar herkesin erişim sağlayabileceği uygun fiyatlı, güvenilir ve modern enerji hizmetlerinin sağlanması (SKA 7.1)

Isıtma, aydınlatma ve yemek hazırlığında temiz enerji kaynaklarının ve teknolojilerinin kullanılabilirliği (SKA 7.1)

Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği ve temiz enerji araştırmaları için uluslararası düzeyde işbirliği yapılması (SKA 7.A)

Şekil 10. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 7 - Erişilebilir Ve Temiz Enerji ve Alt Hedefleri

SKA 8: İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

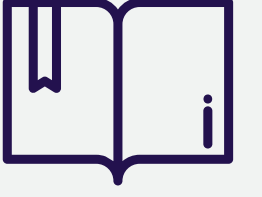
SKA 8 - "Kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi"

İlgili ülkenin ulusal koşullarına uygun olarak "kişi başına düşen gelir artışının" sürdürülmesi (SKA 8.1)

Şekil 11. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 8 - İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme ve Alt Hedefleri

SKA 8: İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

SKA 8 - "Kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi"

Çalışan haklarının korunması, geliştirilmesi ve güvenli çalışma ortamlarının sağlanması (SKA 8.8)

"En Az Gelişmiş Ülkelere Ticaretle Bağlantılı Teknik Destek İçin Entegre Edilmiş Çerçeve Dayanışma Fonu" aracılığıyla özellikle en az gelişmiş ülkelere ticaret yardımının sağlanması (SKA 8.A)

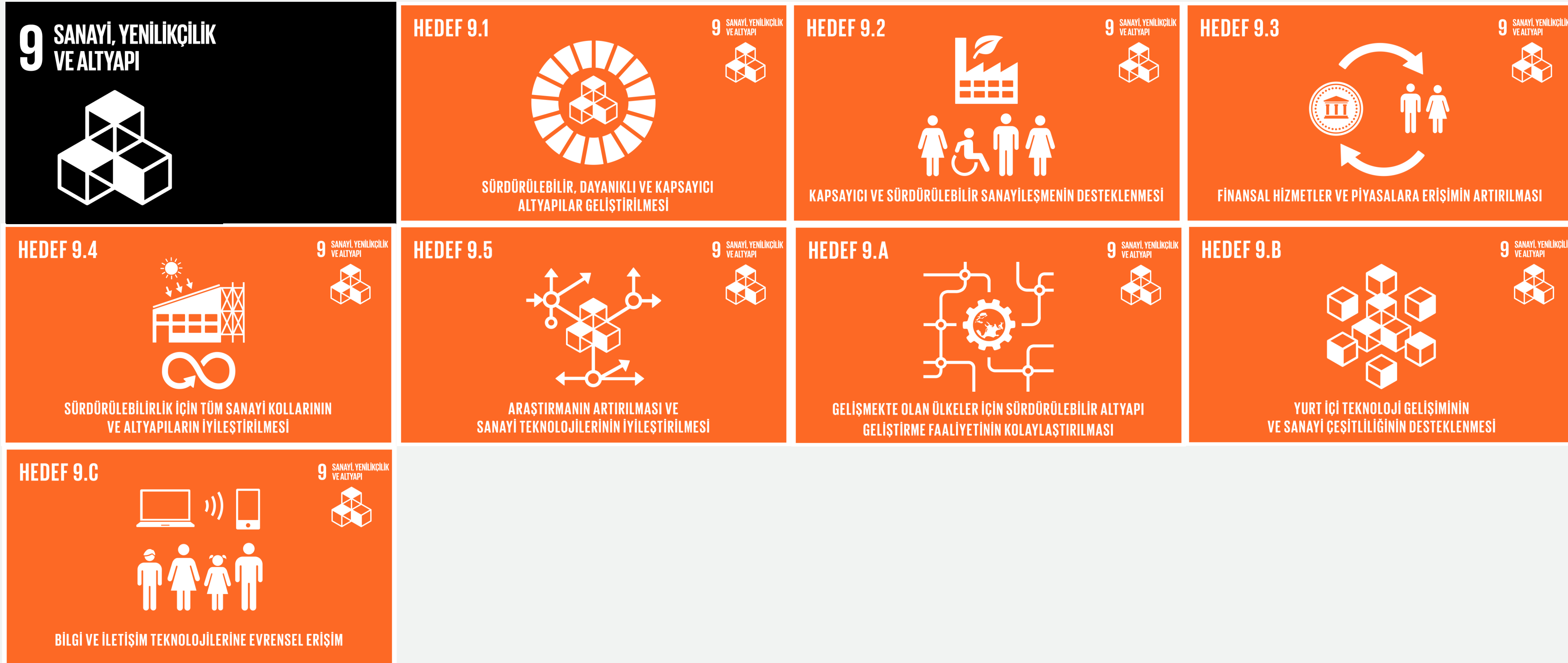
Şekil 12. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 8 - İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme ve Alt Hedefleri

SKA 9: SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

SKA 9 - "Dayanıklı altyapıların inşası, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve yenilikçiliğin güçlendirilmesi"

En az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere finansal, teknolojik ve teknik destek verilmesiyle bu ülkelerde sürdürülebilir altyapının geliştirilmesi (SKA 9.A)

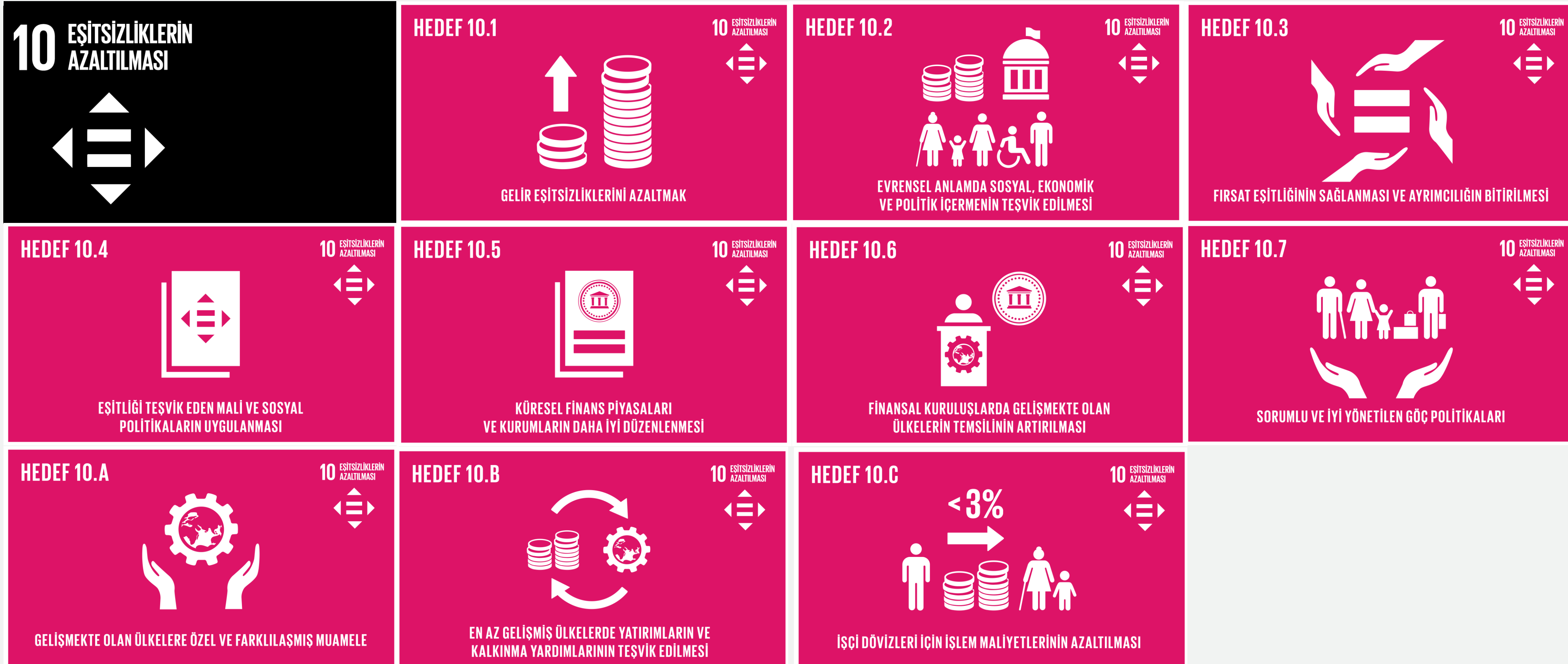
Şekil 13. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 9 - Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı ve Alt Hedefleri

SKA 10: EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

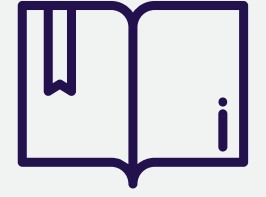
SKA 10 - "Ülkeler içinde ve arasında eşitsizliklerin azaltılması"

En az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler dahil olmak üzere, ihtiyacı olan ülkelere resmi kalkınma yardımlarının teşvik edilmesi
(SKA 10.B)

Şekil 14. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 10 - Eşitsizliklerin Azaltılması ve Alt Hedefleri

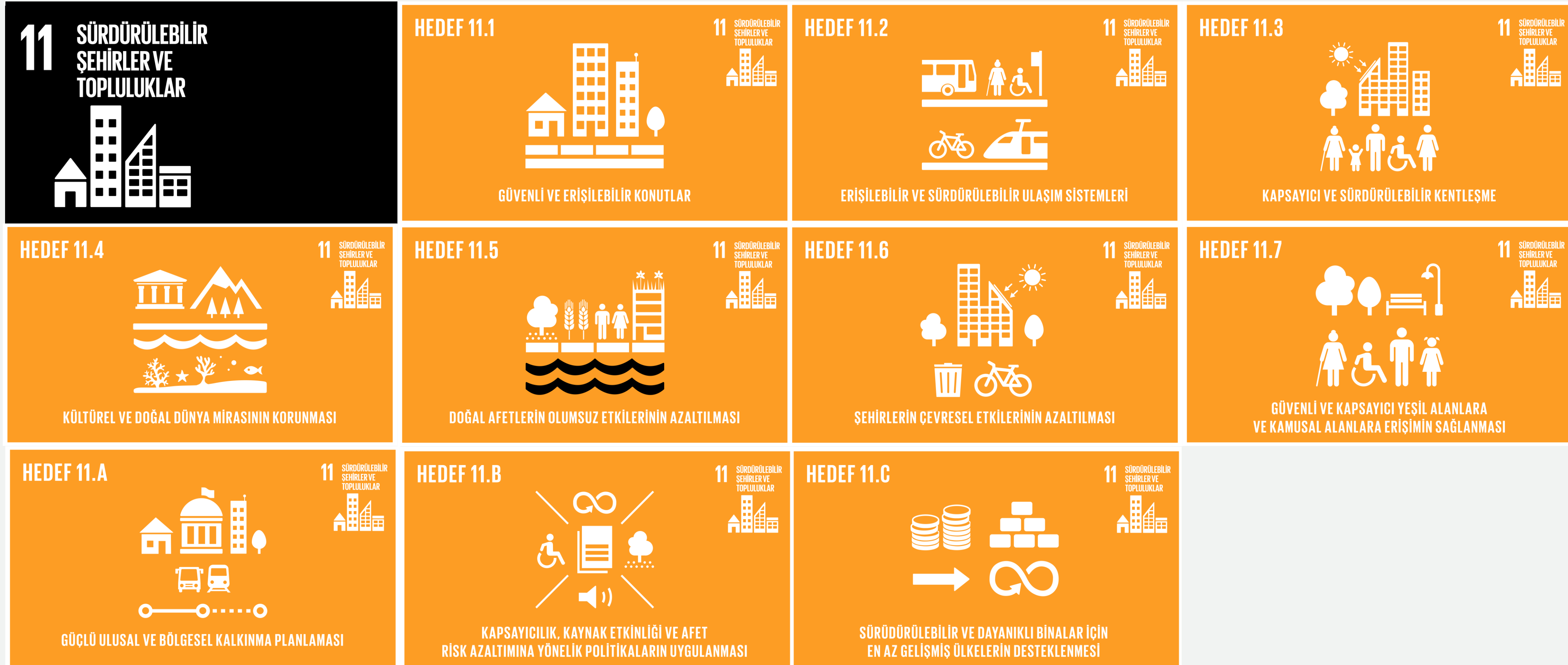
SKA 11: SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİR VE YAŞAM ALANLARI

SKA 11 - "Şehirlerin ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılınması"

2030 yılına kadar gecekondü bölgelerinin iyileştirilmesi ve herkes için yeterli, güvenli ve uygun fiyattaki konutlara erişimin sağlanması (SKA 11.1)

2030 yılına kadar "sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi" ve kentsel planlamaya ve yönetime sivil toplumun da katılımının sağlanması (SKA 11.3)

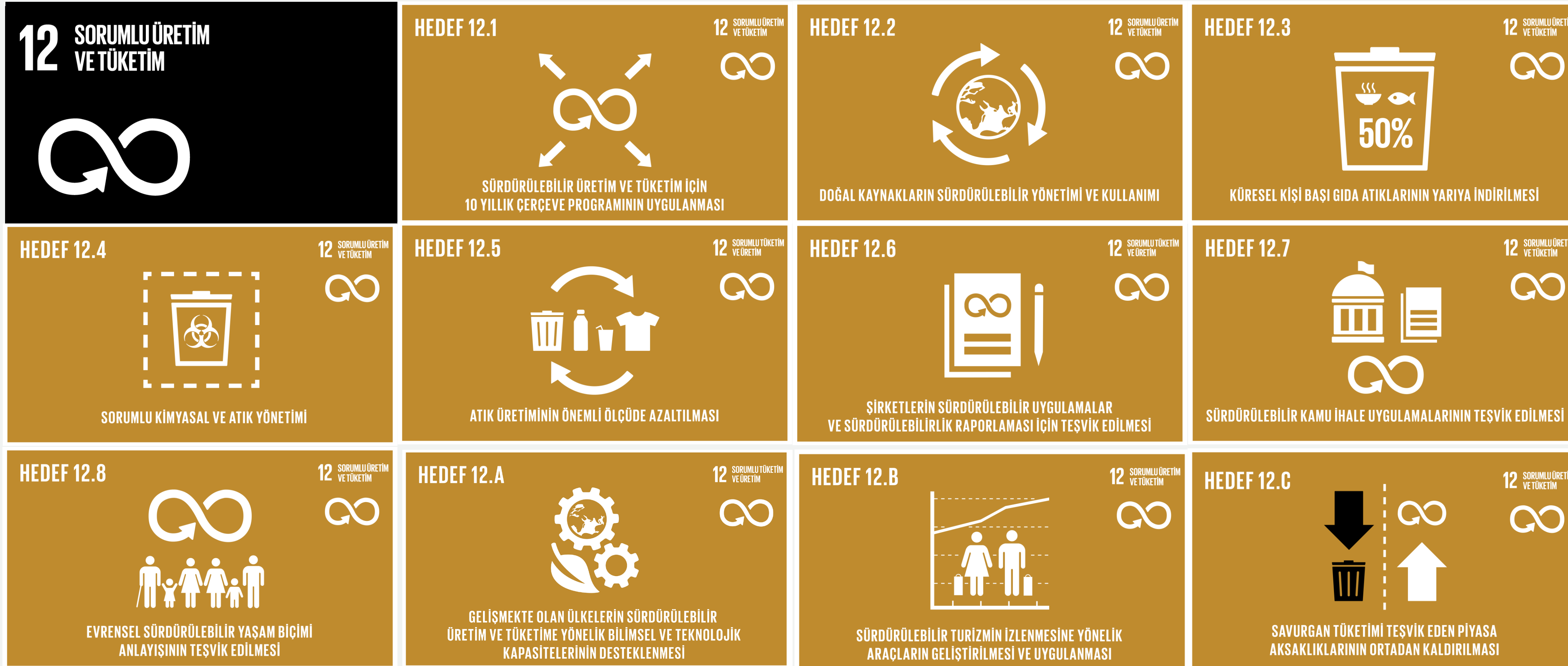
Şekil 15. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 11 - Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları ve Alt Hedefleri

SKA 12: SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

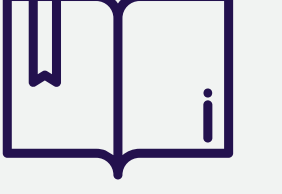
SKA 12 - "Sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarının güvence altına alınması"

2030 yılına kadar doğal kaynakların verimli kullanılarak sürdürülebilir yönetilmesi ve kişi başına düşen tüketimlerin azaltılması (SKA 12.2)

Şekil 16. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 12 - Sorumlu Tüketim ve Üretim ve Alt Hedefleri

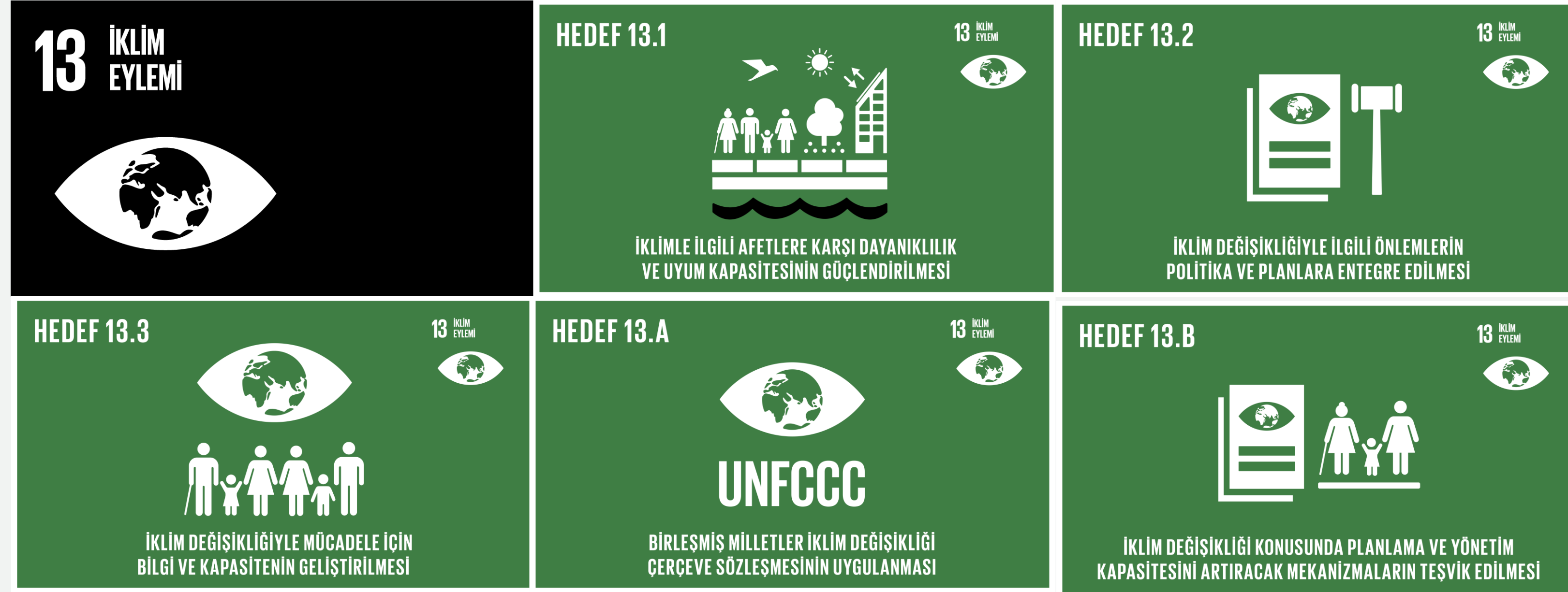
SKA 13: İKLİM EYLEMİ

SKA 13 - "İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi"

İklim değişikliği yoksulları, korunmaya muhtaç çocukları, kadınları ve yaşlıları daha fazla etkiliyor.¹

İklim değişikliğiyle mücadelede kadınlara, gençlere, yerel topluluklara ve dışlanmış gruplara öncelik verilerek, en az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere finans, teknoloji ve kapasite desteğinin sağlanması (SKA 13.B)

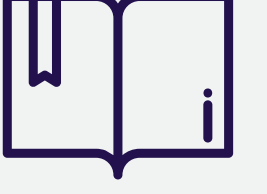

Şekil 17. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 13 - İklim Eylemi ve Alt Hedefleri

Detaylı bilgi için kaynak (SKA 13): <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/iklim-eylemi/>

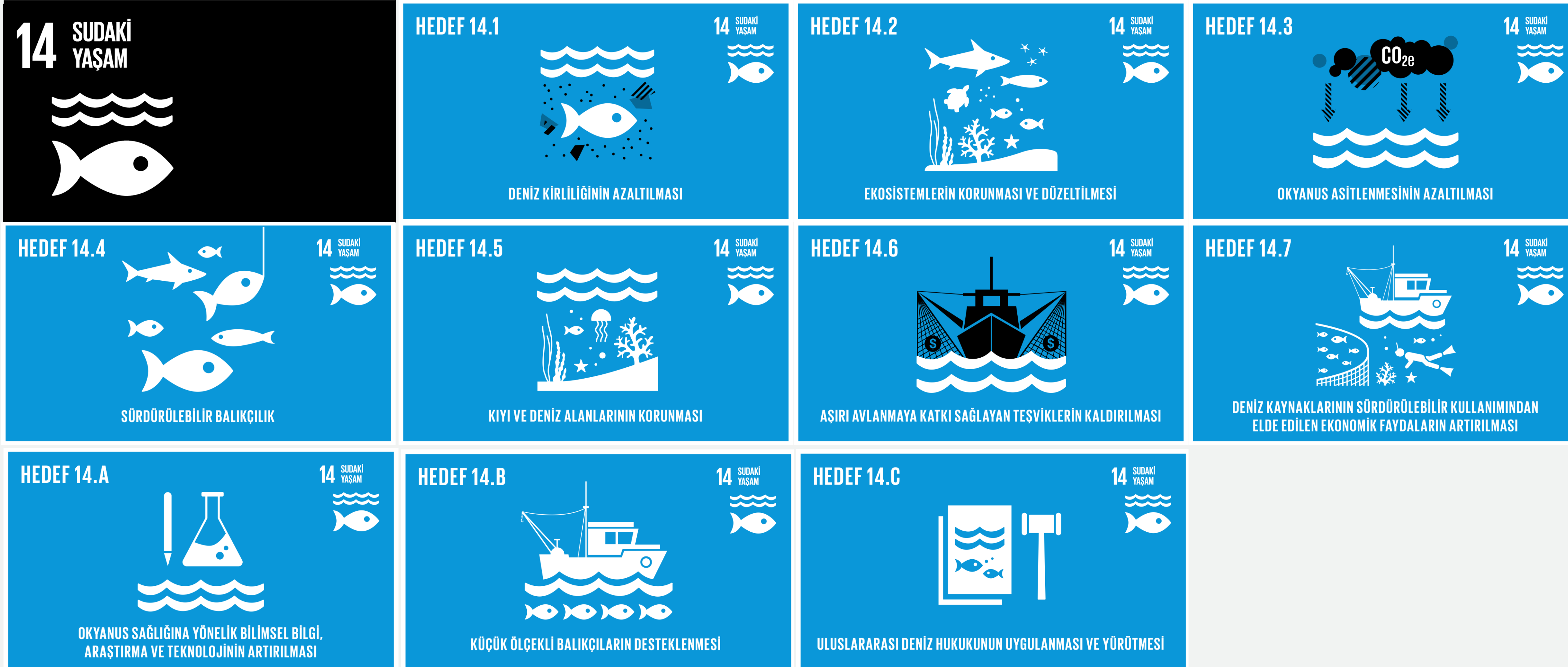
¹ https://www.kureselamaclar.org/wp-content/uploads/13_Iklim_Eylemi.pdf

SKA 14: SUDAKİ YAŞAM

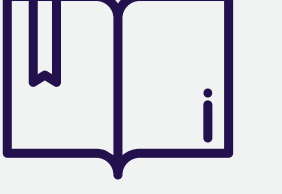
SKA AA - "Sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı"

Atıkların su kaynaklarına dökülmesiyle oluşan su kirliliğinin azaltılması ve denizlerdeki plastik enkazının önlenmesi (SKA 14.1)

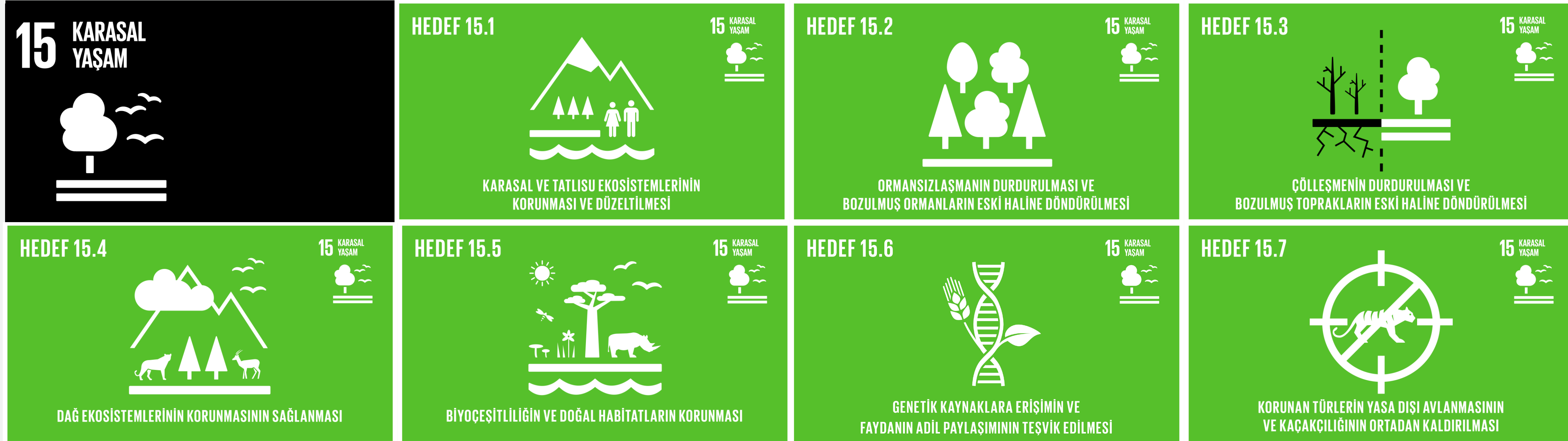
Şekil 18. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 14 - Sudaki Yaşam ve Alt Hedefleri

SKA 15: KARASAL YAŞAM

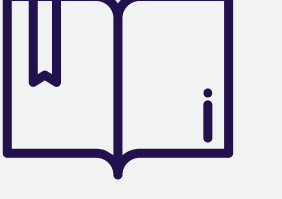
SKA 15 - "Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek; biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek"

Ağaçlandırma faaliyetlerinin artırılması, ormansızlaşmanın durdurulması ve sürdürülebilir orman yönetiminin sağlanması (SKA 15.2)

Şekil 19. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 15 - Karasal Yaşam ve Alt Hedefleri

SKA 15: KARASAL YAŞAM

SKA 15 - "Karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir

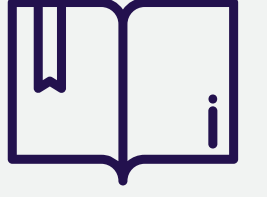
orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek; biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek"

İstilacı yabancı türlerin karadaki ve denizlerdeki etkilerinin azaltılması, yayılmalarını önleyecek tedbirlerin alınması ve tehlikeye sebep olacak türlerin kontrolünün sağlanması (SKA 15.8)

Şekil 20. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 15 - Karasal Yaşam ve Alt Hedefleri

SKA 16: BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

SKA 16 – “Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası”

İnsanların kendilerinin güvende hissetmelerinin sağlanması, her yerde şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddetten kaynaklanan ölümlerin azaltılması (SKA 16.1)

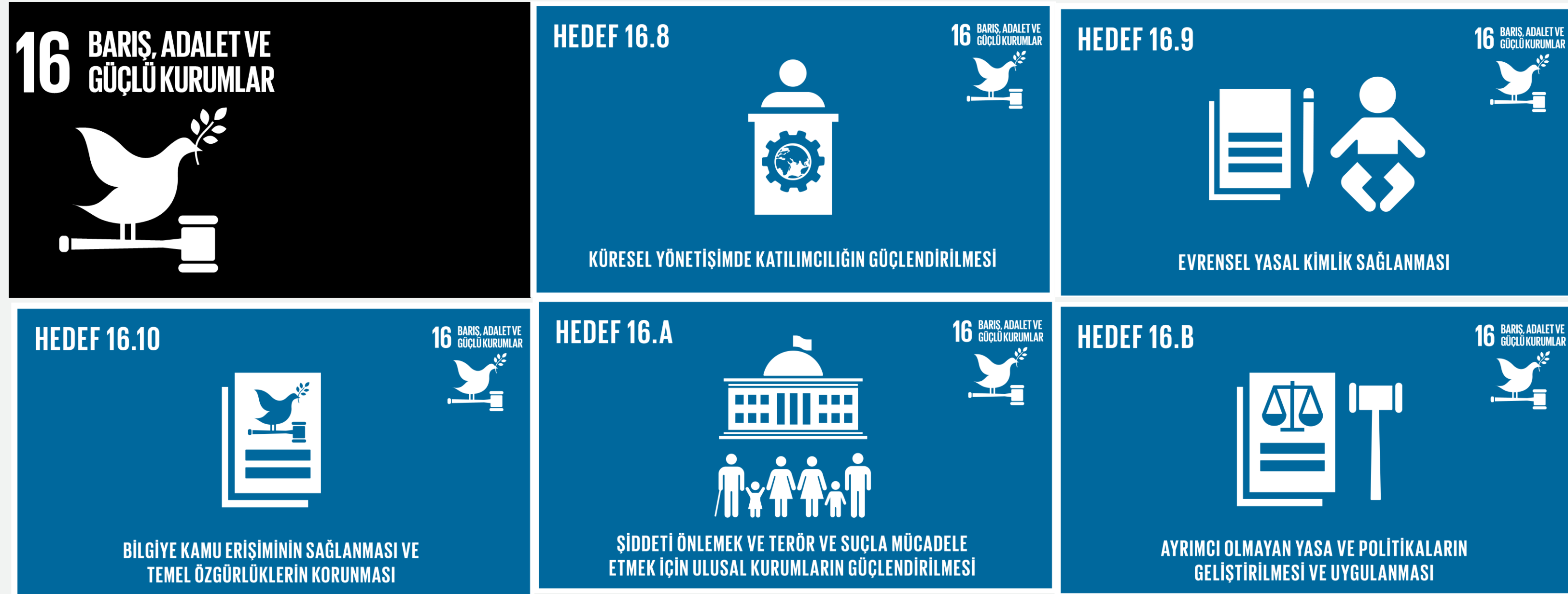
Şekil 21. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 16 - Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar ve Alt Hedefleri

SKA 16: BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

SKA 16 - "Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası"

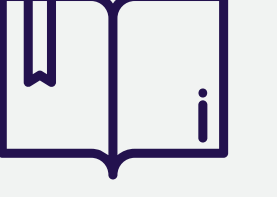
2030 yılına kadar herkese yasal kimlik kazandırılmasının sağlanması ve bir sivil otorite tarafından çocuk doğumlarının tescil edilme oranının artırılması (SKA 16.9)

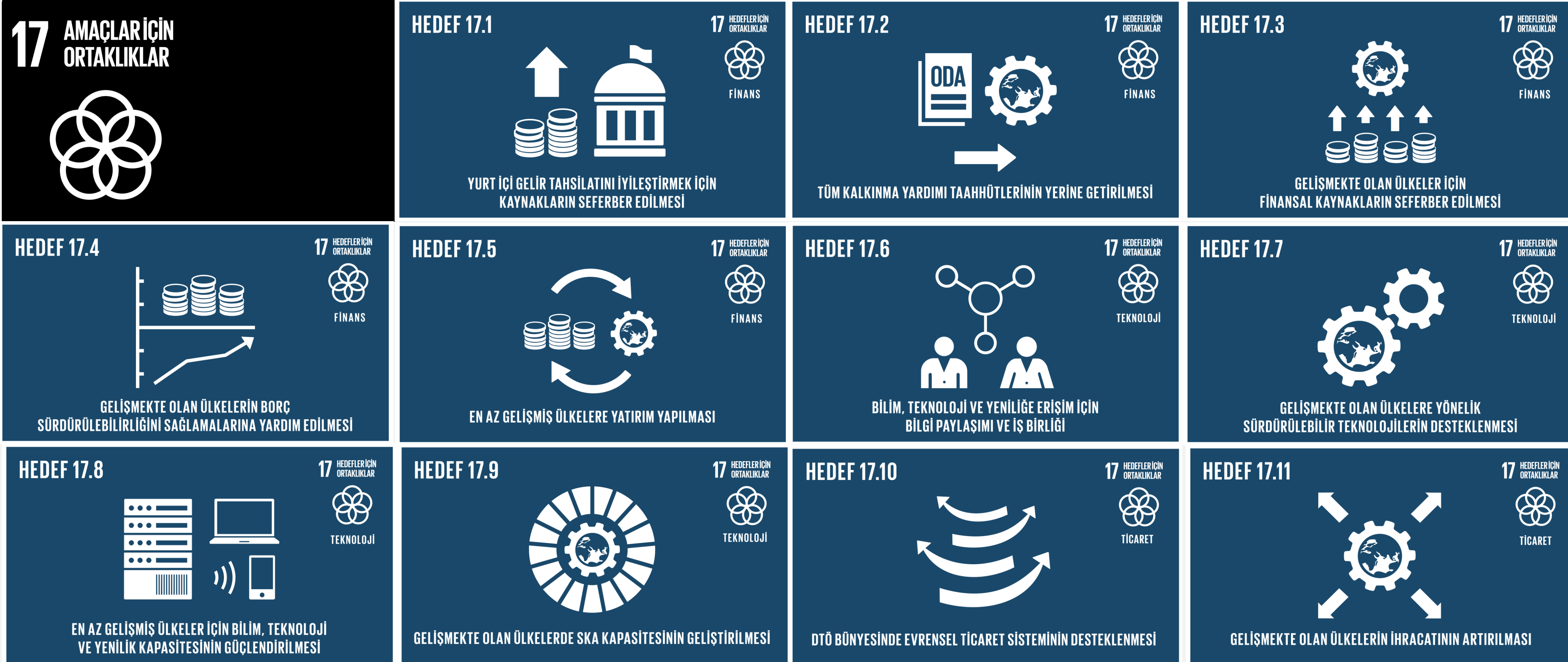
Şekil 22. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 16 - Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar ve Alt Hedefleri

SKA 17: HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR

SKA 17 - "Uygulama araçlarının güçlendirilmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklığın canlandırılması"

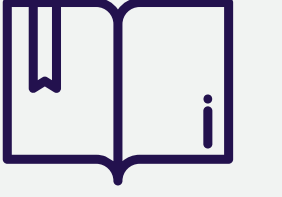

"Bilim, teknoloji ve yenilikçilik" alanlarında uluslararası işbirliklerinin ve bilgi paylaşımının artırılması ve internet erişiminin yaygınlaştırılması (SKA 17.6)

Şekil 23. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 17 - Hedefler için Ortaklıklar ve Alt Hedefleri

SKA 17: HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR

SKA 17 - "Uygulama araçlarının güçlendirilmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklığın canlandırılması"

"Kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının" deneyim ve kaynak sağlama özelinde teşvik edilerek desteklenmesi (SKA 17.17)

Şekil 24. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 17 - Hedefler için Ortaklıklar ve Alt Hedefleri

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Çalışmanın/Etkinliğin Adı:

“Çevrimiçi/dijital öğrenme için içerik oluşturma ve uygulama tasarımı kapsamında yatırımlar”

İçerik Özeti:

Elektronik ortamda öğrenmeyi sağlayacak dijital teknolojilerin ve içeriğin üretimi

Herhangi Bir Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ile Doğrudan İlişkili mi?

- Evet

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA):

- SKA 4: Nitelikli Eğitim

Teknoloji ve İletişim

Çevrimiçi/dijital öğrenme için içerik oluşturma ve uygulama tasarımı

4 NİTELİKLİ
EĞİTİM

COVID pandemisi ile e-öğrenmenin önemi öne çıkmıştır. Ayrıca, yüksek kaliteli öğrenme kaynaklarına daha fazla erişim sağlanarak öğretmen başına düşen öğrenci oranının yüksek olması gibi eşit imkanlarla eğitim konusunda karşılaşılan birçok zorluğa işaret eder. Türkiye’de, çevrimiçi öğrenme platformlarından ve materyallerinden yararlanabilecek yaklaşık 1,6 milyon okul çağındaki Suriyeli çocuk bulunmaktadır.³²³³ Yatırımcılar, kaynak verimliliğini artırmak ve enerji kullanımını optimize etmek için ileri teknolojilerin ve dijital bağlantı özelliğinin binaların altyapısına ve üretim sürecine entegrasyonu yoluyla kaynakları teknolojiye dayalı enerji verimliliği çözümlerine yönlendirebilirler. Özel sektörde aboneliğe dayalı hizmetler kaliteli eğitim hizmetlerine erişimi artıracak, ICT becerilerinde okuryazarlığı artıracak, yaşam boyu öğrenme fırsatlarını teşvik edebilecek ve korona virüs pandemisi gibi acil durum senaryolarında öğrenme sürecindeki kesintileri en aza indirebilecek daha fazla dijital öğrenme teknolojisini ve içeriği üretebilir.

Şekil 25. SKA Türkiye Yatırım Fırsatı Alanlarına Yönelik Örnekler-1

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Çalışmanın/Etkinliğin Adı:

“Tıbbi olarak yetersiz hizmet alan ülkelerden/bölgelerden gelen hastalara sağlık hizmetleri sunacak hastanelere/kliniklere yatırım”

İçerik Özeti:

Sağlık altyapısına yapılan yatırımlarla düşük ve orta gelir vatandaşlarla yeterli sağlık hizmeti alamayan gelişmekte olan diğer ülkelerdeki insanlara kaliteli ve düşük maliyetli sağlık hizmeti sağlanması

Herhangi Bir Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ile Doğrudan İlişkili mi?

- Evet

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA):

- SKA 3 : Sağlık ve Kaliteli Yaşam

Sağlık Hizmeti

**Tıbbi olarak yetersiz hizmet alan
ülkelerden/bölgelerden gelen hastalara sağlık
hizmetleri sunacak hastanelere/kliniklere yatırım**

Çatışmaların yaşandığı veya gelişmekte olan ülkelerin haneleri, çeşitli sosyo-ekonomik nedenlerden ötürü kaliteli sağlık hizmetlerine ya nadiren ulaşmakta ya da hiç ulaşamamaktadır. Türkiye, sağlık turizminde ilk on ülke arasında yer almakta, her yıl binlerce sağlık turistini ağırlayabilecek oldukça gelişmiş sağlık altyapısı sunmaktadır. Türkiye'nin sağlık turizmi pazarının 2023'e gelindiğinde 10 milyar ABD dolarına erişeceği ve 1,5 milyon sağlık turistine hizmet vereceği tahmin edilmektedir.⁷³ Bununla birlikte Türkiye önemli coğrafi konumu gereği 4 saatlik uçuş mesafesindeki 57 ülkeden yaklaşık 1 milyar kişinin ilgisini çekebilir.⁷⁴

Şehir hastanesi altyapısının yanı sıra 30 ülkeyle yapılan ve bu ülkelerin vatandaşlarının sosyal güvenlik haklarını tıpkı kendi ülkelerindeymiş gibi Türkiye'de kullanmalarını sağlayan ikili anlaşmalar, Türkiye'yi sağlık altyapısı yeterince gelişmemiş ülkelerin özellikle düşük ve orta gelir sınıfındaki vatandaşlarına hem düşük maliyetli hem de yüksek kaliteli sağlık hizmeti sunabilen lider bir oyuncu haline getiriyor.

Şekil 26. SKA Türkiye Yatırım Fırsatı Alanlarına Yönelik Örnekler-2

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Çalışmanın/Etkinliğin Adı:

“Metro ve demir yolu taşıtlarının, yürüyen merdivenlerin ve sinyalizasyon sistemlerinin Türkiye’de üretimi veya teknoloji transferi”

İçerik Özeti:

Sürdürülebilir yük ve yolcu taşımacılığı için, dizel lokomotiflere göre daha az karbon salınımı yapan, elektrikli lokomotiflere yatırım

Herhangi Bir Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ile Doğrudan İlişkili mi?

- Evet

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA):

- SKA 8 : İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
- SKA 9 : Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
- SKA 11: Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

Taşımacılık

Metro ve demir yolu taşıtlarının, yürüyen merdivenlerin ve sinyalizasyon sistemlerinin Türkiye’de üretimi veya teknoloji transferi

8 İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR

Demir yollarını %80-90 oranında elektrikli sistemlere dönüştürme hedefi konulduğu için Türkiye’de elektrikli lokomotif ve sinyalizasyon sistemleri ihtiyacı doğmuştur. Şu anda Türkiye’deki 400 lokomotiften sadece 80’i elektrikli.⁴⁰ Ortalamada, elektrikli lokomotifler dizel lokomotiflere göre yolcu başına tek bir milde yüzde %20 ila %35 daha az karbon salımı açığa çıkarır.⁴¹ Ayrıca kara yollarında trafik güvenliğiyle ilgili ciddi sorunlar yaşanmaya devam etmektedir. Kara yolu taşımacılığı, taşımacılık türleri arasındaki hakim konumunu hem yolcu hem de yük taşımacılığında sürdürmekte olduğundan, taşımacılık alanına yatırım yaparken hem yük taşımacılığına hem de demir yoluna odaklanmak gerekir.⁴² Türkiye’de demir yolunun yolcu ve yük taşımacılığındaki payı AB üyesi 28 ülke ortalamasının altındadır.⁴³ 2018 yılında yaşanan trafik kazalarında 6.675 kişinin hayatını kaybettiği, 307.071 kişinin de yaralandığı unutulmamalıdır.⁴⁴ Bu YFA’ya yapılacak yatırımlar, Türkiye’nin şehir içi taşımacılık altyapısını geliştirmenin yanı sıra 2023’e kadar hizmete alınacak yeni metro ulaşım güzergahlarındaki yaklaşık 10 bin yeni vagon ihtiyacına da yanıt vererek sürdürülebilir taşımacılık türlerini de teşvik etmiş olacaktır.⁴⁵

Şekil 27. SKA Türkiye Yatırım Fırsatı Alanlarına Yönelik Örnekler-3

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Çalışmanın/Etkinliğin Adı:

“Ev tipi ve ticari kullanıma yönelik çatı üstü güneş enerjisi panellerine yatırım”

İçerik Özeti:

Yenilenebilir enerji kaynağı olarak güneş panellerinin üretimine yatırım

Herhangi Bir Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ile Doğrudan İlişkili mi?

- Evet

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA):

- SKA 7: Erişilebilir ve Temiz Enerji

Yenilenebilir ve Alternatif Enerji

Ev tipi ve ticari kullanıma yönelik çatı üstü güneş enerjisi panellerine yatırım

Enerji elde etme yöntemleri iklim değişikliğinin birincil nedeni olup sera gazı salımının yaklaşık %60'ını bu yöntemler açığa çıkarır.⁵⁵ Güneş enerjisi ise sistemin kullanım ömrü boyunca kilovat-saat başına yalnızca 20 gram karbondioksit üretir. Bu açıdan, en ufak karbon ayak izine sahip enerji teknolojilerinden biridir. Güneş enerjisi teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde bu yenilenebilir enerji kaynağının karbon ayak izi düşmeye devam etmektedir. Tek bir güneş paneli, kullanım ömrü boyunca o paneli üretmek için tüketilen elektrik enerjisinin 30 katını üretmektedir.⁵⁶

Ekonomik kalkınmaya ve nüfus artışına bağlı olarak, Türkiye'nin enerji ve doğal kaynak talebi de artmaktadır. Türkiye, OECD üyeleri arasında elektrik talebindeki son yıllarda görülen en hızlı artışı sergilemektedir. 2002 yılından bu yana talepteki yıllık artış %5,5 oranında gerçekleşmiştir. Türkiye'nin enerji kullanımının önümüzdeki on yılda %50 artması beklenmektedir.⁵⁷ Ancak ülke, enerji ihtiyacının %73'ünü karşılamak için ithalata bağlı olduğundan net enerji ithal eden bir ülke konumundadır.⁵⁸

Şekil 28. SKA Türkiye Yatırım Fırsatı Alanlarına Yönelik Örnekler-4

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Çalışmanın/Etkinliğin Adı:

“Lisanslı depoların erişilebilirliğinin artırılması”

İçerik Özeti:

Hasat ve depolama aşamalarında gıda kayıplarının ve israflarının önüne geçmek için lisanslı depolara yatırım yapılması

Herhangi Bir Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ile Doğrudan İlişkili mi?

- Evet

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA):

- SKA 2: Açlığa Son
- SKA 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim

Yiyecek ve İçecek

Lisanslı depoların erişilebilirliğinin artırılması

Hasat ve depolama süreci boyunca yaşanan gıda kayıpları, küçük ölçekli çiftçilerin gelir hanesine eksi olarak yazılmakta ve yoksul tüketicilerin daha yüksek fiyatlarla karşılaşmasına neden olmaktadır.⁸² Konuyla ilgili yürütülmüş akademik araştırmalar, Türkiye’de her yıl üretilen yenilebilir gıda kaybının ve israfın toplamda yaklaşık 26,04 milyon ton olduğunu ortaya koymaktadır.⁸³ Gıda zincirlerinin hasat sonrası işleme ve depolama aşamasındaki kayıp da %0,02 ile %8 arasında değişmekte olup en çok kayıp sebzelerde (%8) yaşanmaktadır.⁸⁴

Lisanslı depolar, ürünlerin hasat döneminden hemen sonra değil de bütün yıla yayarak satılmasını kolaylaştırarak özellikle hasat dönemlerinde arz birikmesi nedeniyle fiyatların aşağı yönlü seyretmesinin önüne geçer, tarım mahsulleri fiyatlarında yaşanacak dalgalanmaların kontrol edilmesine yardımcı olur ve küçük ölçekli çiftçilerin ticaret borsalarındaki finans kaynaklarına erişebilmesini, böylece sürdürülebilir gelir elde etmesini sağlar.⁸⁵ Bu YFA’ya yapılacak yatırımlar ürünlerin korunması ve takip süreçlerini iyileştirerek ürün kalitesini yükseltebilir, gıda israfını ve ziyanını engelleyebilir, arzın hasat sonrasında toplanmasını değil de bütün seneye yayılmasını sağlayarak tarım mahsulleri fiyatlarındaki dalgalanmaları dizginleyebilir.

Şekil 29. SKA Türkiye Yatırım Fırsatı Alanlarına Yönelik Örnekler-5

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Çalışmanın/Etkinliğin Adı:

“Enerji tasarruflu ve sürdürülebilir boyama ve yıkama teknolojileri”

İçerik Özeti:

Sürdürülebilir boyama ve yıkama teknolojilerine yatırım yapılarak moda endüstrisinden kaynaklanan su tüketimini azaltmak

Herhangi Bir Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ile Doğrudan İlişkili mi?

- Evet

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA):

- SKA 6: Temiz Su ve Sanitasyon
- SKA 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
- SKA 12: Sorumlu Üretim ve Tüketim

Tüketim Ürünleri

Enerji tasarruflu ve sürdürülebilir boyama ve yıkama teknolojileri

Moda endüstrisinin yılda yaklaşık 79 milyar metreküp su tükettiği ve bu rakamın diğer tüm endüstri türlerinin su tüketiminin %10'undan fazlasını oluşturduğu tahmin edilmektedir. Tekstil endüstrisindeki su tüketiminin 2030 yılına kadar %50 oranla daha da artması bekleniyor.⁸⁶ Örneğin, yalnızca bir pamuklu tişört üretilirken tüketilen su miktarı yaklaşık 2.700 litreye eşittir, bu da 900 günlük içme suyuna eşdeğerdir.⁸⁷ Özellikle kumaş yıkama ve boyama işlemlerindeki yüksek su kullanımı, su kaynakları üzerinde önemli bir baskı oluşturmaktadır.

Kumaş üretimi sırasında, özellikle yıkama ve boyama işlemlerindeki ciddi derecede su ve enerji tüketimi göz önüne alındığında, Türkiye'nin büyük tekstil endüstrisi, hazır giyim üretiminin ekolojik ayak izini azaltmak için daha sürdürülebilir çözümler arıyor. Ozon işleme gibi en son yenilikleri kullanan tekstil endüstrisi için sürdürülebilir boyama ve yıkama teknolojileri, Türkiye'nin SKA 6'ya doğru ilerlemeyi hızlandırmak için özel sermayeyi çekmesi açısından yüksek potansiyele sahip bir YFA'dır.

Şekil 30. SKA Türkiye Yatırım Fırsatı Alanlarına Yönelik Örnekler-6

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Projenin/Etkinliğin Adı:

“Enabling Communities for Climate Change Adaptation Planning: Understanding Gender Roles (İklim Değişikliği Uyum Planlaması için Toplulukların Etkinleştirilmesi Cinsiyet Rollerini Anlamak)

İçerik Özeti:

- Temel paydaşlar ve katılımcılar: İklim değişikliğinin ve **su kıtlığının** etkilerine karşı en savunmasız durumda olan Ürdün'deki toplumlar
- **İklim değişikliğine** uyum planların tasarlanması için Ürdün'deki yerel toplumların güçlendirilmesi
- **İklim değişikliğinin cinsiyet rollerindeki etkilerinin** incelenerek iklim değişikliği uyum planlarına dahil edilmesi

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA) :

- SKA 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
- SKA 6: Temiz Su ve Sanitasyon
- SKA 13: İklim Eylemi

Enabling Communities for Climate Change Adaptation Planning: Understanding Gender Roles

SNAPSHOT

Geographical coverage: Jordan

Entity name: West Asia North Africa Institute (wanainstitute.org/en)

Entity type: Academic Institution

Implementation period: September 2017 - June 2019

Key stakeholders and partnerships: Communities in Jordan most vulnerable to the impacts of climate change and water scarcity; 25 environmental Community Based Organizations representatives (representation of women and men) and 30 youth.

Relevant SDGs:

Click to learn more: sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=31032

Brief Summary

The project aims to empower local communities through Community Based Organizations (CBOs) and youth ambassadors in three different governorates in Jordan to design local climate change adaptation plans. It also provides a platform for local communities to share these climate change adaptation plans with relevant ministries and municipal councils. The effects of climate change on gender roles in Jordan is investigated and mainstreamed within these adaptation plans. The project covered a period of two years, in which it covered mapping of beneficial stakeholders (Environmental CBOs and youth from universities) in Jordan (first 6 months), consultation workshops with selected youth and CBOs through a selection criteria (application for CBOs and competition for youth, 1 month), a capacity building program with 4 training modules (4 months) and finally a SWOT analysis that identified the local setting of climate change challenges, action and adaptation plan building (1 Year).

Şekil 31. SKA Global Uygulamaları-1

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Projenin/Etkinliğin Adı:

“SDGs Local Monitoring – China’s Pilot Practice” (SKA Yerel İzleme - Çin’in Pilot Uygulaması)

İçerik Özeti:

- Coğrafya çerçevesi kapsamında gösterge tabanlı, **veriye ve kanıta dayalı** olarak tüm SKA`ların izlenmesi ve ölçülmesi
- Bakanlık, il ve ilçe yönetimleri gibi farklı kamu kurumları ile uluslararası çok disiplinli uzman grubunun işbirliği (SKA 17)
- Deqing ilçesinin pilot bölge olarak seçilerek tüm SKA`lar için yerelde izlemenin, nicel ölçümlerin ve nitel değerlendirmelerin yapılması

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA) :

- Tüm SKA`lar (Yerelde tüm SKA`lar için izleme ve değerlendirmeler gerçekleştirilirken, bunlar için farklı kamu kurumlarının ve uluslararası uzman grubunun işbirliği yapmasından dolayı)

SDGs Local Monitoring – China’s Pilot Practice

SNAPSHOT

Geographical coverage: China (Deqing County, Zhejiang Province)

Entity name: National Geomatics Center of China (www.ngcc.cn)

Entity type: Government

Implementation period: March 2017 - Ongoing

Key stakeholders and partnerships: Ministry of Natural Resources of China, Zhejiang Provincial Government, National Bureau of Statistics, Deqing County Government, an international multidisciplinary expert group

Click to learn more: sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=29982

Brief Summary

Recognizing the necessity to conduct indicator-based and data-driven measuring and monitoring of SDGs progress at national, regional and global levels, the United Nations has adopted a Global Indicator Framework (GIF) with a set of 234 indicators developed by the Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development Goals Indicators (IAEG-SDGs). The GIF covers all 17 SDGs and 169 targets for the 2030 Agenda, but its implementation, particular at sub-national levels, requires significant resources and the production of timely and reliable data disaggregated by a number of specific characteristics, including by geographic location. Geospatial data and enabling technologies play an instrumental role since many of the indicators and their associated targets have a geographic context. The success of a comprehensive measurement and assessment depends on the selection of appropriate indicators, the availability and effective integration of reliable statistical and geospatial data, as well as spatial-temporal evidence-supported analysis.

Şekil 32. SKA Global Uygulamaları-2

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Projenin/Etkinliğin Adı:

“Regional Fit for School Programme - Developing national standards and implementing guidelines for WASH in schools” (Bölgesel Okul Uygunluğu Programı - Okullarda WASH (su, sanitasyon ve hijyen) için ulusal standartların geliştirilmesi ve yönergelerin uygulanması)

İçerik Özeti:

- Okullardaki su, sanitasyon ve hijyen tesislerinin ve hizmetlerinin kalitesi çocukların öğrenme kabiliyetlerini (SKA 4) ve sağlık durumlarını (SKA 3) etkiler, bu nedenle bu hizmetlerin ve tesislerin geliştirilmesi
- Okullarda su, sanitasyon ve hijyen tesislerinin ve hizmetlerinin iyileştirilmesi için ulusal standartların ve uygulama rehberlerinin geliştirilmesi
- Farklı bakanlıkların, araştırma merkezlerinin, ilgili sivil toplum kuruluşlarının ve UNICEF'in ortak işbirliğinde çalışılması (SKA 17)

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA) :

- SKA 1: Yoksulluğa Son - SKA 2: Açlığa Son
- SKA 3 : Sağlık ve Kaliteli Yaşam
- SKA 4: Nitelikli Eğitim - SKA 5: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
- SKA 6: Temiz Su ve Sanitasyon
- SKA 17: Hedefler İçin Ortaklıklar

Regional Fit for School Programme - Developing national standards and implementing guidelines for WASH in schools

SNAPSHOT

Geographical coverage: Cambodia, Indonesia, Lao PDR, the Philippines

Entity name: GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)

(www.fitforschool.international)

Entity type: Government Organization

Implementation period: December 2011 - Ongoing

Key stakeholders and partnerships: Southeast Asia Ministers of Education Organization (SEAMEO), Regional Centre for Educational Innovation and Technology (INNOTECH), Regional Center for Food and Nutrition (RECFON), Department of Education (the Philippines), Ministry of Education and Culture and Ministry of Religious Affairs (Indonesia), Ministry of Education of Sports (Lao PDR), Ministry of Education, Youth and Sport (Cambodia), UNICEF, WFP and relevant NGOs.

Relevant SDGs:

Click to learn more: sustainabledevelopment.un.org/partnership/?p=30972

Brief Summary

In many schools around the world, water, sanitation and hygiene (WASH) facilities and services are inadequate, resulting in preventable diseases such as diarrhea, acute respiratory diseases, worms and dental caries in children. These common ailments negatively affect children's ability to learn and their well-being. The Fit for School (FIT) Programme was established in 2011 to support Ministries of Education on national and subnational levels in developing national standards and implementing guidelines for WASH in Schools, based on the basic service level set out in SDGs 6 and 4.

Şekil 33. SKA Global Uygulamaları-3 (URL-1 ve 2, revize edilerek)

SKA İLE İLGİLİ ÖRNEKLER | UNDP - VAKA ÇALIŞMALARI

Projenin/Etkinliğin Adı:

“The Postgraduate Fellowship in Migrant and Refugee Health” (Göçmen ve Mülteci Sağlığında Lisansüstü Bursu)

İçerik Özeti:

- Lisansüstü öğrencilerinin göçmen ve mülteci sağlığı üzerine eğitilmesi için eğitim bursu sağlanması (SKA 3 ve 4)
- IOM - International Organization for Migration (Uluslararası Göç Örgütü) paydaşlığında gerçekleştiriliyor.

Doğrudan İlgili Olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Amacı/Amaçları (SKA) :

- SKA 3 : Sağlık ve Kaliteli Yaşam
- SKA 4: Nitelikli Eğitim

The Postgraduate Fellowship in Migrant and Refugee Health

SNAPSHOT

Geographical coverage: Bangladesh

Entity Name: Doctors Worldwide (doctorsworldwide.org)

Entity Type: Non-Governmental Organization (NGO)

Implementation period: 1 January 2018 – 31 July 2021

Key stakeholders include IOM who funded Doctors Worldwide to continue delivering the project.

Key stakeholders and partnerships: International Non-Governmental Organizations; Non-Governmental Organizations; Governmental Organizations; and local healthcare workers

Relevant SDGs:

Click to learn more:

sdgs.un.org/partnerships/postgraduate-fellowship-migrant-and-refugee-health

BRIEF SUMMARY

The Postgraduate Fellowship in Refugee and Migrant Health (PGF) is a medical capacity building program, implemented by Doctors Worldwide, for local healthcare workers serving in humanitarian settings to improve their clinical practice. It targets those who have not received training to meet the healthcare needs of a refugee population and is centered around the delivery of eight independent humanitarian medicine modules, alongside clinical mentoring. The PGF began in 2017 when Doctors Worldwide (DWW) identified a need to invest in the local health response through comprehensive training of Bangladeshi medical doctors serving Rohingya refugees and host communities. As 90% of first responders in any crisis are local people, DWW recognized the sustainable and urgent need to empower the national healthcare workforce responding to the Rohingya crisis. DWW's aim is to not only benefit the immediate needs of a humanitarian crisis, but to double-up the impact by accelerating the learnings of the national healthcare workforce to be applied to improve the overall health system of Bangladesh. Its approach has improved quality of care, increased confidence, built a medical community, and demonstrated leadership in the clinics.

Şekil 34. SKA Global Uygulamaları-4 (URL 3 ve 4, revize edilerek)

Kaynaklar

- 2024 UN Climate Change Conference (UNFCCC COP 29) – SDG Knowledge Hub. (n.d.). Retrieved December 19, 2024, from <https://sdg.kjsh.org/events/2024-un-climate-change-conference-unfccc-cop-29/>
- FTT SDG Cover | Fit for School. (n.d.). Retrieved December 19, 2024, from <https://fitforschoolinternational/un-department-for-economic-and-social-affairs-selects-fit-for-school-as-a-sdg-good-practice/fit-sdg-cover/>
- Nilcofar, P., Lazarova-Molnar, S., Thumba, D.A., & Shahin, K. I. (2023). A conceptual framework for holistic assessment of decision support systems for sustainable livestock farming. Ecological Indicators, 155, 111029. <https://doi.org/10.1016/J.ECOLIND.2023.111029>
- Temel Tanımlar – Sürdürülebilir Kalkınma Türkiye. (n.d.). Retrieved December 19, 2024, from <http://www.surdurulebilir.kalkinma.gov.tr/temel-tanimlar/>
- Tübiak. (n.d.). SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK Ansiklopediler - TÜBİTAK. Retrieved December 19, 2024, from <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/surdurulebilirlik>
- UN DESA. (2020). SDG Good Practices-A compilation of success stories and lessons learned in SDG implementation (First Edition) . <https://sdgs.un.org/publications/sdg-good-practices-2020>
- UN DESA. (2022). SDG Good Practices: A compilation of success stories and lessons learned in SDG Implementation-Second Edition. <https://sdgs.un.org/publications/sdg-good-practices-2nd-edition-2022>
- UNDP. (n.d.). Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Hedefler - Alt Hedefler Kılavuzu. <https://www.kureselamadar.org/wp-content/uploads/SKH-AciklamaliAltHedeflerKilavuzu.pdf>
- UNDP. (2021). SKA Türkiye Yatırımcı Haritası . <https://www.undp.org/tr/turkiye/publications/ska-turkiye-yatirimci-haritasi>
- UNDP Türkiye. (n.d.-a). Ağığa son | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/adiga-son/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-b). Amaçlar için ortaklıklar | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/amadar-icin-ortakliklar/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-c). Anasayfa | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-d). Barış, adalet ve güçlü kurumlar | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/baris-adalet-ve-guclu-kurumlar/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-e). Erişilebilir ve temiz enerji | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/erisilebilir-ve-temiz-enerji/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-f). Eşitsizliklerin azaltılması | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/esitsizliklerin-azaltilmasi/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-g). İklim eylemi | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/iklim-eylemi/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-h). İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/insana-yakisir-is-ve-ekonomik-buyume/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-i). Karasal yaşam | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/karasal-yasam/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-j). Nitelikli eğitim | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/nitelikli-egitim/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-k). Proje Haritası | United Nations Development Programme. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.undp.org/tr/turkiye/proje-haritasi>
- UNDP Türkiye. (n.d.-l). Sağlık ve Kaliteli Yaşam | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/saglik-ve-kaliteli-yasam/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-m). Sanayi, yenilikçilik ve altyapı | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/sanayi-yenilikcilik-ve-altyapi/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-n). Sorumlu Üretim ve Tüketim | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/sorumlu-uretim-ve-tuketim/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-o). Sudaki yaşam | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/sudaki-yasam/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-p). Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/surdurulebilir-sehirler-ve-topluluklar/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-q). Temiz su ve sanitasyon | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/temiz-su-ve-sanitasyon/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-r). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/toplumsal-cinsiyet-esitligi/>
- UNDP Türkiye. (n.d.-s). Yoksulluğa son | Küresel Amaçlar. Retrieved December 19, 2024, from <https://www.kureselamadar.org/amadar/yoksulluga-son/>
- United Nations. (n.d.). SDG Actions Platform | Department of Economic and Social Affairs. Retrieved December 19, 2024, from <https://sdgs.un.org/partnerships>
- United Nations. (1987). 1987: Brundtland Report (Our Common Future Report). <https://www.are.admin.ch/are/en/home/media/publications/sustainable-development/brundtland-report.html>

Teşekkürler!